

Суспільна небезпека аудіостимуляторів: кримінально-правовий аналіз

Тетяна ПОНОМАРЬОВА,
курсант 4-го курсу слідчо-криміналістичного факультету
Донецького юридичного інституту МВС України,
рядовий міліції

Одна із сучасних дилем, що помітно відбивається на політичних, економічних та соціальних відносинах, — виникнення у світовому Інтернеті різноманітних аудіо послуг («цифрові наркотики», 3D-звуки, аудіогіпнози та ін.), що дають змогу отримувати, як запевняють виготовлювачі, задоволення й лікувати певні хвороби. На жаль, поза увагою вчених і правоохоронних органів залишається питання суспільної безпеки вищезазначених явищ, їхній реальний вплив на здоров'я населення. Проблема виникнення найпоширенішої з новинок — цифрових наркотиків (далі — аудіостимуляторів) особливо актуальна серед сучасної молоді.

Охорона прав та законних інтересів особи від суспільно небезпечних зазіхань — пріоритетне завдання під час розроблення й застосування норм законодавства про кримінальну відповідальність. Після прийняття у 2001 році нового Кримінального кодексу України та появи в ньому нових норм постала проблема розв'язання низки теоретичних та практичних потреб. Генезис цього питання пов'язаний насамперед із тим, що останнім часом змінюються форми та способи вчинення злочинів.

Аудіостимулятори («цифрові наркотики») — це аудіофайли, які під час прослуховування імітують, як правило, дію наркотичних засобів, психотропних речовин, їхніх аналогів або прекурсорів, рідше — різноманітні відчуття, стани й настрої.

Дія аудіостимуляторів ґрунтується на феномені бінауральних ритмів, відкритих 1839 року німецьким ученим Дофе. Бінауральні ритми — це два тони, що мають різну частоту і подаються порізно в кожне вухо. Згідно з відомим правилом частота биття звукових потоків, які накладаються один на одного, з близькими частотами дорівнюватиме їхній різниці. Тобто якщо на одне вухо подається звук з частотою 500 Гц, а на друге — 515 Гц, мозок відчуває бінауральний ритм з частотою 15 Гц [4, с. 153]. Важливо зазначити, що для досягнення бінаурального ефекту різниця частот не повинна перевищувати 25–30 Гц, інакше ефект непомітний — чути лише два роздільні звуки. Відбувається це тому, що мозок не встигає визначити взаємозв'язок цих звуків — різниця у взаємовідношенні фаз виявляється дуже швидко.

В основу механізму бінаурального биття покладено принцип функціонування аудіовізуальної (світлозвукової) стимуляції. Витоки аудіовізуальної стимуляції сягають у глибоку давнину. Звук і музику використовували

протягом століть у багатьох культурах для досягнення спрямованої зміни стану свідомості, а отже, технологія аудіовізуальної стимуляції дає можливість контролювати психоемоційний стан без медикаментів, без впливу сторонніх установок і навіювань, з формуванням залежності та може бути використана для вчинення суспільно небезпечних діянь.

Уважне вивчення впливу на організм людини бінауральних ритмів дає змогу дійти висновку, що найвужче місце в теорії — можливість кваліфікації ймовірних наслідків після прослуховування аудіостимуляторів.

З огляду на те, що від правильності висновків залежить адекватність усіх подальших наукових пошуків, необхідно акцентувати на помилковій назві «цифрового наркотику». Вона вже усталена, але викликає сумнів і не може бути прийнятою правовою наукою й навряд чи правильна взагалі, адже згідно з поняттям, що подається у Законі України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15 лютого 1995 р., наркотичні засоби — це речовини природного чи синтетичного походження, препарати й рослини, які становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними.

Інша річ — аудіофайл, тобто комп'ютерний файл, що складається з інформації про амплітуду й частоту звуку, збережену для подальшого відтворення на комп'ютері або програвачі [1, с. 462]. Так звані цифрові наркотики спочатку було створено як звичайні аудіофайли — пісні, звичайна музика або набір звукових ефектів, які вже після оброблення стають аудіостимуляторами. Отже, вони не препарати, рослини природного чи синтетичного походження й не можуть називатися наркотиками. На нашу думку, таке явище в Інтернеті доречніше було б назвати «цифровими аудіостимуляторами», тобто звуками, які активізують

психічну і меншою мірою – фізичну активність організму.

В умовах гуманізації законодавства взагалі та кримінального зокрема постає необхідність у розробленні концептуально нових методологічних підходів до пізнання такого явища, як аудіостимулятори, та їхньої суспільної небезпеки. На нашу думку, суспільна небезпека аудіостимуляторів може розглядатися як інтернет-шахрайство та як засіб, здатний спричинити в людини тяжкі психічні й фізичні хвороби.

Чинний Кримінальний кодекс України не має спеціальної норми, яка передбачала б відповідальність за цей вид шахрайства, але таку відповідальність передбачає ч. 3 ст. 190, тобто як зловживання довірою, вчинене з використанням електронно-обчислювальної техніки [3, с. 85]. Такі види шахрайства часто надбуємо в соціальних мережах, проте Міністерство внутрішніх справ України звернуло увагу саме на бінауральні «наркотики», оскільки користувачі мають підвищений інтерес до «новинки» [5].

Професійна робота шахраїв, створення чіткої псевдонаукової аргументації феномену спровокували значне поширення аудіостимуляторів. Їхня реклама здійснюється за допомогою масового надсилання листів на електронні поштові адреси користувачів і на номери в системах швидкого обміну повідомленнями. Доступ до прослуховування можливий після відправлення платного повідомлення, ціна якого зазвичай набагато більша, ніж зазначається в рекламі.

Фахівці Інституту експериментальної медицини Російської Федерації провели дослідження, як аудіостимулятори впливають на людину. З'ясувалося, що вони спричиняють пароксизми мозку й завдають організмові такої само шкоди, як і синтетичні наркотики. Музика, створена на основі бінаурального ефекту, – явище маловивчене, але вже сьогодні виявлено деструктивну дію аудіостимуляторів – від епілепсії до психічних і розумових розладів. Крім того, встановлено, що під впливом бінауральних ритмів сіра речовина мозку стає піддатливою, що робить вірогідною небезпеку зомбування людини.

Проведене нами анкетування в 2010–2011 роках дає підстави вже нині зробити висновок: цифрові «наркотики» суспільно небезпечно й небажане явище. Отже, зі ста відсотків опитаних маємо такі результати: відчуття під час прослуховування: 40 відсотків – жодних відчуттів; 20 відсотків – відчуття спокою; 18 – галюцинації; 15 – відчуття ейфорії; 13 – прискорене дихання; 5 – відчуття дискомфорту; 3 відсотки – запаморочення; відчуття після прослуховування: 78 відсотків – сторонні звуки; 72 – головний біль; 15 – депресія; 10 – жодних змін; 5 – важкість у кінцівках; 2 – сонливість. На запитання: «Чи виникла у вас залежність після прослуховування цифрових наркотиків?» 70 відсотків населення дали негативну відповідь, 30 – позитивну. Більшість із опитаних, хто коли-небудь прослуховував аудіостимулятори, кому вони сподобалися та хто потрапив у залежність, – студенти вищих навчальних закладів України, переважно мешканці міста.

Отже, після проведеного опитування та підбиття підсумків дослідження можна з повною відповідальністю зробити висновок: якщо особа вчинила злочин, перебуваючи під впливом дії цифрових аудіостимуляторів, то в такому разі можемо вести мову про відсутність у її діянні (дії або бездіяльності) складу злочину, бо вплив цифрових аудіостимуляторів може визнаватися як обставина, що виключає злочинність діяння.

Новий Кримінальний кодекс України (далі – КК України) закріпив існування кримінально-правового інституту, який має назву «Обставини, що виключають злочинність діяння». У КК України 1960 року передбачалися три обставини, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, крайня потреба і затримання злочинця. У сучасному КК України одна з новел серед обставин,

що виключають злочинність діяння, – фізичний або психічний примус.

Дія «цифрових наркотиків» на мозок людини дуже схожа на дію гіпнозу, який кримінальним законодавством віднесено до одного з можливих варіантів застосування психічного примусу.

Керування особою, яка перебуває під дією аудіостимуляторів, може мати на меті не тільки заподіяння людині власноруч собі фізичних страждань, скоєння самогубства, а й спричинення майнової шкоди, наприклад, складання підробленого векселя, фіктивного договору продажу або дарування, уявної боргової розписки тощо. Лжесвідчення, фальсифікація в документах – усе це може стати наслідком прослуховування аудіостимуляторів. Здійснюючи кримінально карані діяння, жертви щиро вірять, що кажуть чисту правду, чинять справедливо, за законом.

Таким чином, якщо дія «цифрових наркотиків» схожа на гіпноз та навіювання, тоді їхній вплив на людину можна розглядати як психічний примус і означити як «кримінальний насильницький психічний вплив, що справляється на структурі особистості»: шляхом зазіхання тільки на явища психіки потерпілого (психічний вплив, щоб викликати переживання (психічний вплив, у разі погрози, а також щоб викликати переживання з інших, ніж погроза, приводів), вплив на явища психіки потерпілого для його підкорення, психічний вплив під час обману, вплив на органи чуттів людини за допомогою звуку).

Ми пропонуємо визначити кримінальну насильницьку психічну шкоду як спричинювані насильницьким психічним впливом негативні зміни нехворобливого характеру в явищах психіки фізичної особи – суб'єкта кримінальних правовідносин, які виникають та існують проти бажання цього суб'єкта або позасвідомо для нього. Зазначена шкода як шкода «*de facto*», «*de jure*» може виступати в різних юридичних формах, зокрема вона є або ознакою складу злочину (наслідком, або засобом, або характеризує суб'єктивний бік злочину, зокрема умисел суб'єкта злочину як афектований), або ознакою обставин, які пом'якшують чи обтяжують покарання.

У кримінальному праві запропоновано виокремлювати такі класифіковані за особливостями психічної природи види кримінальної психічної шкоди: негативні емоції, тобто негативні зміни в емоційному стані; неприємні відчуття, тобто негативні зміни у стані відчуттів; негативні комплексні зміни у психічних станах; негативні зміни у психічних будовах; шкода психічним зв'язкам у групі особистостей чи в межах пов'язаних людських спільнот; тимчасова психічна безпорадність; комплексна кримінальна психічна шкода, тобто поєднання зазначених видів психічної шкоди.

Вплив «цифрових наркотиків» на психіку людини слід віднести до непереборного психічного примусу, тобто такого, за якого насильник (той, хто примушує) ставить за мету проти бажання потерпілого (примушованого) домогтися від нього вчинку, що містить склад злочину, передбаченого КК України, а потерпілий (примушуваний) не може чинити опору його діям. Також слід зазначити, що в деяких випадках вплив на особу цифровими наркотиками можна відносити і до протиправного фізичного впливу, щоб примусити людину вчинити злочин: вплив бінауральних хвиль на мозок людини здатний спричинити головний біль, шум у вухах, інші хворобливі стани, може викликати у людини фізичну безпорадність, підкорюваність злочинному впливу, стати одним із видів катування. Вплив аудіонаркотиків на організм людини може стати непереборною силою, надзвичайним і невідтворним за певних умов явищем. У такому діянні, вчиненому під впливом непереборної сили (аудіостимуляторів), немає волі особи, немає об'єкта сторони злочину. Отже, за таке діяння кримінальна відповідальність наставати не може.

Якщо вести мову про «цифрові наркотики» як про фізичний примус, то його також можна вважати непереборним, тобто таким, що повністю пригнічує волю особи, котра піддається насильству, внаслідок чого вона позбавлена можливості обрати бажаний варіант поведінки і здійснює внаслідок насильства рухи тіла, якими завдає шкоди, або ж не вчиняє тих дій, які вона повинна була вчинити в певній ситуації, у вчиненому діянні особи немає прояву її волі. Непереборний фізичний примус «руйнує» діяння, знищує його цілеспрямований і вольовий характер.

Отже, на підставі здійсненого аналізу пропонуємо криміналізувати «цифрові наркотики» й заборонити їх розповсюдження та вживання, а також рекламу в засобах масової інформації. **Д**

Джерела

1. Глушаков С.В., Сурядний О.С. Персональний комп'ютер. — Харків: Фоліо, 2007. — 509 с. — (Навчальний курс).

2. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15 лютого 1995 р. № 60/95 — ВР у редакції Закону України від 22 грудня 2006 р. № 530—V.

3. Кримінальний кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 20 січня 2012 року). — Х.: Одісей, 2012. — 232 с.

4. Шебалин О. Д. Физические основы механики и акустики. — М.: Высшая школа, 1981. — 263 с.

5. Смирнова К. Зона вільної торгівлі між Україною та країнами Європейської асоціації вільної торгівлі: правовий аналіз // Віче. — 2012. — №20. — С. 19—22.

12

Гендерна політика об'єднаної Німеччини: сучасний стан проблеми

Єдиний спосіб зійти на верхівку сходів — щораз долати сходинку за сходинкою. І під час цього підйому ви раптом віднайдете в собі всі необхідні для досягнення успіху якості, навички та вміння, яких, здавалося б, ніколи не мали.

Маргарет ТЕТЧЕР

Вікторія СОЛОШЕНКО,
кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
ДУ «Інститут всесвітньої історії
Національної академії наук України»

Фемінізм і жіноча емансипація (як одна зі світових політичних концепцій) становлять інтерес для розуміння й визначення ролі жінки в політичному житті суспільства. Звернувшись до історії, ми можемо спостерігати динаміку й розвиток жіночого руху, боротьбу жінок за свої політичні та соціальні права: право на освіту, право обирати й бути обраними, право на працю та рівну з чоловіками оплату праці тощо.

Друга половина ХХ сторіччя у світовій суспільній думці пройшла під знаком переосмислення в ній ролі жінки. Так, у політичному житті з'явився новий феномен — прорив жінок у ешелони влади. Та лише на початку ХХІ сторіччя вони отримали виборче право, а також рівні з чоловіками економічні та соціальні права.

Примітно, що формування особистості жінки й чоловіка, статево збалансованість у суспільстві проголошено одними з основних принципів стратегії розвитку європейських держав ХХІ сторіччя.

Здавна склалося так, що чоловіки головують у всіх сферах. Вони — президенти та прем'єр-міністри біль-

шості держав, керівники регіонів, стратегічно важливих підприємств і дуже впевнено просуваються кар'єрними сходами. Щодо жінок, то на них покладаються дещо інші функції в суспільстві. Виконуючи їх, більшість жінок з часом розуміють, що не можуть реалізовувати весь свій потенціал, закладений природою.

У наш час політика стає дедалі більше поширеною професією та важливим видом соціальної діяльності, який є притягальним для все більшої кількості громадян. Проте ще чимало людей переконані в тому, що жінка набагато впевненіше порастає з дітьми, на кухні, виконує належне в церкві, аніж займається державними справами. Чоловіки також часто стверджують, що жінці взагалі